

ДБАЮЧИ ПРО МАЙБУТНЄ НАУКИ

ПРЕЗИДІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

11.11.2009 м. Київ № 293

Про розширення співпраці НАН України з Малою академією наук України

Національна академія наук України була одним із ініціаторів створення Малої академії наук України. У 1993 р. на спільному засіданні Колегії Міністерства освіти України та Президії Академії наук України була прийнята постанова від 22 грудня 1993 р. № 19/3–9/ № 351 «Про шляхи вдосконалення діяльності малих академій наук і наукових товариств учнів як центрів формування наукової еліти України», у якій було зафіксоване рішення про створення єдиної Малої академії наук України з територіальними відділеннями в кожному обласному центрі та про створення її Президії. У 2003 році постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2003 р. № 1301 «Про вдосконалення системи організації роботи з виховання дітей та молоді в позашкільних навчальних закладах» був створений позашкільний навчальний заклад «Мала академія наук учнівської молоді» (далі — МАН України), на який поклалися функції організаційно-методичного керівництва мережею територіальних відділень.

Сьогодні МАН України об'єднує 27 територіальних відділень обласного рівня.

У системі МАН України щорічно працюють близько 7 тис. груп, гуртків, секцій різних напрямів, у яких до наукової роботи залучається близько 250 тис. старшокласників. Допомагають школярам у їх науково-дослідних пошуках понад 6,5 тис. педагогічних і наукових працівників, з яких 1,5 тис. кандидатів наук і 300 докторів наук.

Члени МАН України беруть активну участь у різноманітних обласних, всеукраїнських та міжнародних конкурсах, турнірах, олімпіадах, фестивалях, експедиціях, семінарах, колоквиумах тощо, демонструючи високий рівень підготовки з базових знань та творчі здібності.

Серед учнів МАН України є багато обдарованих дітей, досягнення яких відзначені стипендіями Президента України, престижними міжнародними нагородами, відомчими грамотами та дипломами.

Організаційне керівництво закладами системи МАН України та їх фінансування здійснює Міністерство освіти і науки України та відповідні органи управління освітою на місцях.

НАН України надає всіляку підтримку діяльності регіональних відділень МАН України. Так, постановою Президії НАН України від 21.01.04 № 11 «Про допомогу установ НАН України Київській Малій академії наук «Дослідник» визначено перелік заходів, спрямованих на надання науково-методичної допомоги цьому відділенню МАН України. В рамках виконання зазначеної постанови вчені НАН України беруть активну участь у діяльності Київської МАН «Дослідник»: надають допомогу в науково-методичному забезпеченні роботи та науковому керівництві їх секціями, входять до складів журі та оргкомітетів конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України, розробляють науково-освітні програми, складають рекомендовану тематику реферативних та експериментальних робіт для школярів міста Києва, виступають із лекціями перед учнівською аудиторією, очолюють літні експедиції та визначають програми літніх табірних зборів. У наукових установах НАН України м. Києва школярі під керівництвом провідних учених виконують науково-дослідницькі роботи, набувають професійних навичок та визначаються щодо своєї майбутньої діяльності.

Стали вже традиційними щорічні зустрічі (у травні) керівництва НАН України з наставниками та випускниками Київської МАН «Дослідник», на яких переможці заключного етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України нагороджуються подарунками та грамотами.

У регіонах України проводиться робота щодо пошуку, розвитку та підтримки обдарованої учнівської молоді в рамках діяльності територіальних відділень МАН України.

Зокрема, з метою встановлення конструктивних взаємовідносин в інтересах підтримки обдарованої молоді, створення

умов для творчого, інтелектуального, духовного самовдосконалення школярів, стимулювання їх творчої діяльності у 2007 р. між Кримським науковим центром НАН України та Міністерства освіти і науки України і Кримською МАН України «Шукач» було підписано договір про співробітництво. На базі Карадазького природного заповідника НАН України проводиться навчальна та наукова робота членів Кримської МАН України «Шукач» за напрямками гідробіологія, орнітологія та ботаніка. Історико-географічне відділення Кримської МАН України «Шукач» має плідні творчі зв'язки з Інститутом археології НАН України та Кримським філіалом цього інституту.

За ініціативи Західного наукового центру НАН України та МОН України у п'ятьох з восьми областей західного регіону України територіальні відділення МАН отримали статус юридичної особи. Найстаріша серед них (утворена в 1978 р.) Львівська МАН тісно співпрацює з науковцями академічних інститутів: фізики конденсованих систем, прикладних проблем механіки і математики ім. Я.С. Підстригача, народознавства, українознавства ім. І. Крип'якевича, екології Карпат, фізико-механічного ім. Г.В. Карпенка, а також з ученими Львівської національної бібліотеки ім. В. Стефаніка та природознавчого музею.

Одеське територіальне відділення МАН України співпрацює з науковцями Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України.

В рамках роботи з обдарованою молоддю налагоджене тісне співробітництво позашкільних навчальних закладів Донецької області з науковими установами НАН України цього регіону: Донецьким ботанічним садом НАН України та Донецьким фізико-технічним інститутом ім. О.О. Галкіна НАН України.

У м. Харкові тісно співпрацюють з МАН України Фізико-технічний інститут низьких температур (ФТІНТ) ім. Б.І. Веркіна НАН України та НТК «Інститут монокристалів» НАН України. Учені цих наукових установ надають консультації школярам, здійснюють наукове керівництво учнівськими роботами, забезпечують можливість використовувати обладнання та лабораторії для виконання дослідів тощо. На базі відпочинку ФТІНТ ім. Б.І. Веркіна НАН України щороку влітку працює фізико-математична школа МАН України.

З метою подальшого розвитку й поглиблення взаємодії НАН України та МАН України у підготовці талановитої і обдарованої учнівської молоді до науково-дослідницької роботи Президія НАН України постановляє:

1. Доповідь президента МАН України, в.о. члена Президії НАН України члена-кореспондента НАН України С.О. Довгого взяти до відома та відзначити великий обсяг роботи, проведеної ним.

2. Відзначити важливість шефської допомоги МАН України з боку НАН України та її установ задля поширення науково-технічних знань серед учнівської молоді та виховання й підготовки майбутньої наукової зміни.

3. Вважати за доцільне надання МАН України статусу закладу подвійного підпорядкування – МОН України та НАН України.

Президенту МАН України, в.о. члена Президії НАН України члену-кореспонденту НАН України С.О. Довгому та Науково-організаційному відділу Президії НАН України у двотижневий строк:

3.1. На виконання підпункту 1 пункту 3 протоколу засідання Кабінету Міністрів України від 28.10.09 № 69 в частині «запровадження системної роботи з особливо талановитими дітьми з питань наукової діяльності» підготувати узгоджений з відповідними міністерствами і відомствами

проект постанови Кабінету Міністрів України щодо підвищення ролі та можливостей МАН України у роботі з обдарованою молоддю.

3.2. Підготувати до МОН України клопотання щодо збільшення фінансування МАН України.

4. Схвалити список членів НАН України, які здійснюють науково-методичне керівництво діяльністю МАН України (додаток).

5. Регіональним науковим центрами НАН України та МОН України, науковим установам НАН України:

5.1. У місячний термін визначити осіб, відповідальних за організацію роботи з територіальними відділеннями МАН України, та подати до Науково-організаційного відділу Президії НАН України контактну інформацію про них.

5.2. Продовжувати практику укладання угод про співробітництво з територіальними відділеннями МАН України з метою створення умов щодо творчого, інтелектуального, духовного зростання школярів, стимулювання їх творчої діяльності.

5.3. Сприяти створенню структурних підрозділів МАН України в обласних та районних центрах як окремих юридичних осіб.

5.4. З метою інтеграції обдарованої учнівської молоді України у світовий науково-освітній простір сприяти участі учнів-членів МАН України у національних, європейських та всесвітніх етапах міжнародних молодіжних науково-технічних конкурсів (зокрема, у Всесвітньому науково-технічному конкурсі – Intel ISEF, Європейському конкурсі молодих учених – EUCYS тощо), а також у міжнародних конференціях, семінарах, олімпіадах, виставках, експедиціях та інших наукових і науково-освітніх заходах.

5.5. Сприяти налагодженню співпраці рад молодих учених і спеціалістів наукових

установ НАН України та наукових товариств студентів і аспірантів (студентських рад) вищих навчальних закладів із регіональними відділеннями МАН України.

6. Науковим установам НАН України надавати науково-методичну, організаційну допомогу МАН України та реалізовувати заходи щодо підтримки МАН України, зокрема:

6.1. Продовжувати практику залучення членів МАН України до участі у проведенні під керівництвом співробітників наукових установ науково-дослідницьких робіт, наукових експедицій, археологічних розкопок, польових досліджень тощо.

6.2. Дозволяти членам МАН України за відповідним їй клопотанням користуватися фондами наукових бібліотек та архівів наукових установ НАН України.

6.3. Забезпечувати за відповідним клопотанням МАН України проведення екскурсій до наукових установ НАН України для ознайомлення з сучасним рівнем наукових досліджень.

6.4. Поширювати практику організації лекторіїв, шкіл, юнацьких секцій тощо при наукових установах та наукових товариствах НАН України.

6.5. Сприяти участі вчених НАН України у роботі журі та оргкомітетів при проведенні науково-освітніх заходів: науково-практичних конкурсів, олімпіад, колоквіумів, семінарів, конференцій, літніх шкіл тощо за участю МАН України.

6.6. Інформувати територіальні відділення МАН України про проведення наукових конференцій, симпозіумів, семінарів, на яких могли б бути присутніми учні-члени МАН України.

6.7. Запроваджувати в необхідних випадках заслуховування на наукових семінарах інформації учнів-членів МАН України про результати своїх досліджень.

6.8. У річних звітах подавати інформацію щодо масштабу й характеру співпраці з територіальними відділеннями МАН України.

6.9. Допомогати при формуванні тематики наукових робіт для учнів МАН України, виходячи з пріоритетних напрямів розвитку науки в Україні.

7. Віце-президенту НАН України академіку НАН України А.Г. Наумовцю при плануванні проведення щорічних фестивалів науки передбачати участь у них МАН України.

8. Віце-президенту НАН України академіку НАН України В.Д. Походенку організувати участь провідних учених НАН України в читанні лекцій із сучасних проблем науки для членів МАН України.

9. Віце-президенту НАН України академіку НАН України В.М. Гейцю організувати цикли круглих столів членів МАН України з керівництвом законодавчих та виконавчих органів влади, провідними вченими.

10. Просити Раду Міжнародної асоціації академій наук (МААН) розглянути на одному із своїх засідань питання роботи академій наук та організацій — членів МААН з учнівською молоддю в країнах СНД.

11. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на в.о. члена Президії НАН України, директора Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України члена-кореспондента НАН України С.О. Довгого та Науково-організаційний відділ Президії НАН України.

**Президент Національної академії наук України
академік НАН України Б.Є. ПАТОН
Головний учений секретар Національної
академії наук України
академік НАН України А.Г. ЗАГОРОДНІЙ**

СПИСОК
учених НАН України, які здійснюють
науково-методичне керівництво МАН України

- ДОВГИЙ
Станіслав Олексійович — в.о. члена Президії НАН України, директор Інституту телекомунікацій і глобального інформаційного простору НАН України, президент Малої академії наук України, член-кореспондент НАН України
- БАР'ЯХТАР
Віктор Григорович — радник Президії НАН України, директор Інституту магнетизму НАН України та МОН України, перший віце-президент МАН України, куратор відділення фізики і астрономії МАН України, академік НАН України
- САМОЙЛЕНКО
Анатолій Михайлович — академік-секретар Відділення математики НАН України, директор Інституту математики НАН України, член Президії МАН України, куратор математичного відділення МАН України, академік НАН України
- РЕДЬКО
Володимир Никифорович — професор Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член Президії МАН України, куратор відділення комп'ютерних наук МАН України, академік НАН України
- ГРИНЧЕНКО
Віктор Тимофійович — директор Інституту гідромеханіки НАН України, член Президії МАН України, куратор відділення технічних наук МАН України, академік НАН України
- КУХАР
Валерій Павлович — директор Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України, член Президії МАН України, куратор відділення біології, екології, хімії, аграрних наук МАН України, президент Київського територіального відділення МАН України «Дослідник», академік НАН України
- МЕЛЬНИЧУК
Дмитро Олексійович — ректор Національного університету біоресурсів і природокористування України, член Президії МАН України, куратор відділення біології, екології, хімії, аграрних наук МАН України, академік НАН України
- ГЕЄЦЬ
Валерій Михайлович — віце-президент НАН України, директор Державної установи «Інститут економіки та прогнозування» НАН України, член Президії МАН України, куратор відділення економіки МАН України, академік НАН України
- ЖУЛИНСЬКИЙ
Микола Григорович — академік-секретар Відділення літератури, мови та мистецтвознавства НАН України, директор Інституту літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, член Президії МАН України, куратор відділення мистецтвознавства та філології МАН України, академік НАН України
- СМОЛІЙ
Валерій Андрійович — директор Інституту історії України НАН України, куратор історико-географічного відділення МАН України, академік НАН України

Головний учений секретар
Національної академії наук України
академік НАН України А.Г. ЗАГОРОДНІЙ